

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

The Relationship between Leadership of Administrators and Effectiveness
of Private Educational Institutions under Khon Kaen Province
Vocational Education

พัฒนะ ม่วงคราม¹, วานิช ประเสริฐพร²

Patana Muangkram¹, Vanich Prasertphorn²

Corresponding Author E-mail: Patana@gmail.com

Received: 2024-05-24; Revised: 2024-06-12; Accepted: 2024-06-27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่นจำนวนรวมทั้งสิ้น 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.809^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ($r = 0.700^{**}$) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($r = 0.692^{**}$) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($r = 0.644^{**}$) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($r = 0.633^{**}$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน, สถานศึกษาเอกชน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Student in Master of Education Degree, Faculty of Education, Northeastern University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² Advisor, Faculty of Education, Northeastern University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the leadership of private educational institution administrators, 2) to study the effectiveness of private educational institutions and 3) to study the relationship between the leadership of administrators and the effectiveness of private educational institutions under Khon Kaen Vocational Education. The sample group used in the research was educational institution administrators and teachers under Khon Kaen Vocational Education, with the total number of 242 people. The instrument used for collecting data was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis comprised percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The research results were found that:

1) Leadership of private educational institution administrators Overall, it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.68, S.D. = 0.57). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was task-oriented leadership. And the least aspect is participatory leadership. 2) Effectiveness of private educational institutions Overall, it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.68, S.D. = 0.57) and develop educational institutions And the least aspect is the ability to develop students to have a positive attitude. 3) The relationship between administrators' leadership and the effectiveness of private educational institutions, in overall, was found that the relationship was at a high level (r = 0.809**) with statistical significance at .01 level and when considering each aspect, arranged in order of the relationship values from the highest level to the lowest level was the ability to develop students to have higher academic achievement (r = 0.700**), followed by the ability to solve problems within educational institutions (r = 0.692**), the ability to change and develop educational institutions (r = 0.644**), the ability to develop students to have positive attitude (r = 0.633**).

Keywords: Administrators' Leadership, Effectiveness of Private Educational Institutions, Private educational institution

บทนำ

ในสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่อาศัยความเป็นผู้นำในการบริหารงานในด้านแขนงต่าง ๆ มากมายเพื่อให้เกิดเสถียรภาพในการจัดการดำเนินการต่าง ๆ ให้ถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในหน่วยงานทุกภาคส่วน จึงมีการคิดค้นหาวิธีพัฒนาทักษะและความสามารถในการทุก ๆ ด้านของบุคลากรรวมไปถึงทักษะความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำเพื่อทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างยั่งยืนส่งผลให้บุคลากรภายในสถานประกอบการหรือสถานศึกษาเหล่านั้น เกิดความรักใคร่สามัคคี ร่วมแรงร่วมใจทำงาน มีความคิดไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งก่อผลประโยชน์ส่งต่อไปถึงตัวผู้เรียน จนไปถึงชุมชน เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติต่อไปอย่างยั่งยืน (ทองทิพพา วิริยะพันธุ์. 2550) แนวทางการพัฒนาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภูมิภาคและของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้นำเป็นศูนย์กลางของกระบวนการกลุ่มเป็นผู้มีโอกาสดำเนินการสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูงและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้บริหารที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การมองปัญหาและแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารที่ให้การสนับสนุนบุคลากรใน

การทำงาน ให้กำลังใจ ติดตามถามข่าวคราว ทำให้บุคลากรรู้สึกอุ่นใจและมีกำลังใจในการทำงาน ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญต่อบุคลากรทุกคนทุกระดับในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เริ่มจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดทิศทาง และกลไกแห่งการขับเคลื่อนการสร้างพลังร่วมสร้างความเข้าใจสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรในสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างวินัยในการพัฒนาตนเองพัฒนาทีมงาน และองค์การอย่างต่อเนื่อง เป็นพลวัตเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาเริ่มจากระดับปัจเจกบุคคล ทีมงานตลอดจนทั่วทั้งสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีปัจจัยเอื้อในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเครื่องมือบริหารจัดการสนับสนุน ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ย่อมมีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันไปตามบริบทปัจจัยพื้นฐานของแต่ละแห่ง เพื่อให้องค์กรไปสู่เป้าประสงค์ คือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด (อภิชา ธานีรัตน์. 2558)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เกิดจากโรงเรียนที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอ มีทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนนี้เป็นระบบสังคมรูปนัยที่จะต้องจัดความสัมพันธ์ภายในนอกกับกระบวนการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกระบวนการศึกษาของสังคมระบบของโรงเรียนจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายใน และภายนอก และสามารถสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู (พิมพ์พรณ สุริโย. 2552)

สำหรับการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุสาระสำคัญของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) ซึ่งมีแนวคิดหลักการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพที่ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2570 เพื่อผลิต และพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีรวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติ หรือประกอบอาชีพอิสระ โดยภารกิจของการจัดการ อาชีวศึกษา ในการจัดการอาชีวศึกษามีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) และระดับเทคโนโลยี (ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) 2) การฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นการเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพ 3) คำนึงอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษามีค่านิยมที่เป็นเป้าหมายหลักในการปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม (Merit) คุณภาพ (Quality) ความร่วมมือ (Collaboration) ความเป็นมืออาชีพ (Professional) ภายใต้วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาที่ว่า “ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพมีคุณธรรม คุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ” (จรุงรัตน์ พันธุ์สุวรรณ, และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. 2564)

สภาพปัญหาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดขอนแก่นที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหา และส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาและการศึกษาโดยรวมเป็นอย่างมาก ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยที่บ่งบอกว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ เช่น ขาดความรู้และความสนใจในด้านวิชาการ ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจากการประเมินพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษายังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คະแนนด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รวมถึงคะแนนด้านความเป็นผู้นำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอีกด้วย จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้พบว่า สาเหตุหนึ่งเกิดขึ้นจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช่อำนาจที่มีอยู่ เพื่อการบริหารการศึกษาอย่างเหมาะสมและผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในหลายกรณีด้วยกัน (ศรัญญา แยมะมัง, และวิเชียร รุ้ยนิยง. 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนให้บริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการสภาวะหรือศักยภาพความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคล หรือกลุ่ม มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจให้คนอื่นคล้อยตาม ทำตามและสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างประสานสัมพันธ์กัน มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ สติปัญญา มองการณ์ไกล มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์การ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

พัชรี พลอยเทศ (2560) ได้สรุปภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงหมายถึง พฤติกรรมการบริหารองค์การของผู้บริหารที่ทำให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถมากกว่าที่ตั้งใจไว้แต่ต้น ส่งผลให้องค์กรมีการพัฒนาทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารถึงความคิดกว้างไกล และทันสมัยต่อสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง เปิดใจกว้าง ไม่สนับสนุนความคิดด้วยความเชื่อมั่นฝ่ายเดียว วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบหมายภาระงานได้เหมาะสม

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ

อภิขญา พูลโภคผล (2562) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึง ความรู้ ความสามารถและพฤติกรรมของผู้นำในบทบาททั้งหมดของผู้บริหารสถานศึกษาหรือองค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทุกฝ่ายในองค์การ โดยมีหน้าที่ในการสร้างและส่งเสริมความก้าวหน้าขององค์การเป็นการนำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติที่มุ่งมั่นสร้างสรรค์ให้ทีมงานเชื่อถือศรัทธา อาศัยกระบวนการและการพัฒนาการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและหลักสูตร ให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแก่ครูด้านการจัดการเรียนการสอน

3. ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน

ฐิติรัตน์ ลีลาเอกนิติ (2565) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน คือผู้นำแบบนี้มีลักษณะของความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม มีการกำหนดเป้าหมายและบทบาทหน้าที่ของผู้นำและปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนมีการวางแผนการทำงาน และกำหนดตารางเวลาทำงานแน่นอน เน้นการทำงานให้เป็นไปตามขั้นตอน มีการกำหนดมาตรฐานงาน มีการติดต่อสื่อสารกับทุกคนมีการมอบหมายงานที่ชัดเจน

ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูว่าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ มีความคาดหวังในผลสำเร็จของการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ มีความกระตือรือร้น คิดริเริ่ม มีการวางแผนงานกำหนดเป้าหมายและบทบาทหน้าที่ของผู้นำและปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน

4. ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์

นฤมล สุวรรณรงค์ (2564) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการสร้างแรงจูงใจให้ครูได้ใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้รู้สึกเป็นกันเองในเวลาที่มีการพบปะสนทนากัน

ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะของผู้บริหารที่แสดงพฤติกรรมต่อครูด้วยความเป็นมิตร คอยให้คำชี้แนะในการปฏิบัติงาน คอยให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน ให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่ดูแลเรื่องสวัสดิการ แสดงออกถึงการสร้างแรงจูงใจให้ครู

5. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

สฤกลานต์ โกสילה (2561) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำแบบการมีส่วนร่วม (Participating leadership) หมายถึง ผู้บริหารแสดงออกถึงพฤติกรรมที่คอยสนับสนุนและเน้นการมีส่วนร่วมร่วมกับในการทำงานกับครูคอยให้กำลังใจติดต่อสื่อสารกันอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น มีการประชุมการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และแสดงออกถึงการเอาใจใส่รวมถึงการให้ความสำคัญ

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการบริหารงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยของมีส่วนร่วมของครูโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การดำเนินงาน การตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ เพื่อบริหารงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถของแต่ละคน

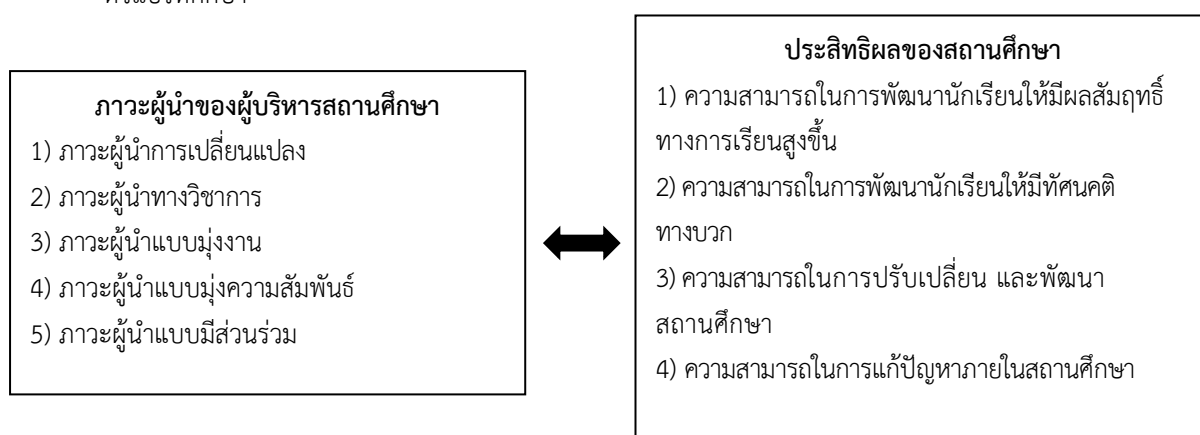
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

รัตน จั่วแหลม (2546) ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การดำเนินงานที่สามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมของสถานศึกษา และสามารถสร้างผลงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยที่ประสิทธิภาพจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลที่เกิดขึ้นครบถ้วน ทั้งในด้านเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 สถานศึกษา ผู้บริหาร จำนวน 124 คน และครูจำนวน 487 คน รวมทั้งสิ้น 611 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 สถานศึกษา โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 49 คน และครูผู้สอนจำนวน 193 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ รวมไปถึงการทดลองใช้ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรง (Validity) ผู้วิจัยหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาประเมินหาความสอดคล้องของนิยามและข้อคำถามตัวแปรแต่ละตัวแปร หลังจากการนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่า .50 ผลความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.67 – 1

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำเครื่องมือที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาเอกชนสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach, 1990: 202 -204) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.79

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน
3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation co-efficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. 0.57) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 0.59) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.58) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวม

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน	ค่าเฉลี่ย			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.65	0.60	มาก	3
2. ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	3.54	0.61	มาก	4
3. ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน	3.70	0.57	มาก	1
4. ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์	3.68	0.59	มาก	2
5. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	3.60	0.58	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	3.63	0.49	มาก	

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.60) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน	ค่าเฉลี่ย			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	3.68	0.52	มาก	3
2. ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	3.61	0.60	มาก	4
3. ด้านความสามารถปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษา	3.72	0.59	มาก	1
4. ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	3.69	0.57	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	3.68	0.47	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.809^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ($r = 0.700^{**}$) รองลงมาคือด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($r = 0.692^{**}$) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษา ($r = 0.644^{**}$) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($r = 0.633^{**}$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y
X ₁	0.596**	0.503**	0.495**	0.515**	0.638**
X ₂	0.628**	0.580**	0.567**	0.545**	0.704**
X ₃	0.617**	0.553**	0.487**	0.608**	0.686**
X ₄	0.545**	0.491**	0.564**	0.618**	0.672**
X ₅	0.547**	0.528**	0.587**	0.624**	0.695**
X	0.700**	0.633**	0.644**	0.692**	0.809**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา
จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามองแนวคิดที่กว้างไกล มีการส่งเสริมด้านความสัมพันธ์ของครูนักเรียน
และผู้บริหาร และสามารถประสานงานกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถสร้างความ
ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานอื่นเพื่อสร้างเครือข่ายความช่วยเหลือแก้ปัญหาในสถานศึกษาได้ ผู้บริหารมีความเข้าใจใน
การสื่อสาร และถ่ายทอดออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ นฤมล สุวรรณรงค์ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูดำเนินงานโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายที่ใช้ในการ
วางแผน กำหนดเป้าหมายและการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ดีให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถ
ผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น พัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาให้
นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงความสามารถในการ
แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ศักดิ์สิทธิ์ เหล่าเกี่ยมทุ่ง (2565) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ
ขอนแก่นเขต 4 พบว่า ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด
ขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มาก เนื่องจาก
ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา และสามารถจูงใจครูหรือบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานในหน้าที่
ตามความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งยังสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู
คณะกรรมการชุมชน และผู้รับบริการจะช่วยให้คณะครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเสริมพัฒนาการ
ดำเนินงานทั้งทางวิชาการและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เรียนรู้เรื่องของการแข่งขันทักษะและการสนับสนุนผู้เรียนใน
การได้รับรางวัล อาจช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการสอน และส่งผลต่อความพอใจของผู้ปกครองในผล
การเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียนตามระเบียบของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ประเมิน โพธิ์หอม (2560) ได้ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมพบว่า มี
ความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การดำเนินงาน การตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้บุคลากรมีความภาคภูมิใจและเกิดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวม ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการดำเนินการจัดการอบรมสั่งสอนนักเรียนปลูกฝังให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัยในตนเอง และสังคมเป็นคนมีเหตุผลยอมรับฟังข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องพัฒนาตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมตามคุณลักษณะที่สถานศึกษาต้องการและเป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีความเอื้ออำนวยในการทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการในนักเรียนอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำด้านอื่น เช่น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ซึ่งมีผลกระทบทำให้การบริหารจัดการจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการยุคใหม่ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเอกชนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบภาวะผู้นำแต่ละด้านมีผลต่อขนาดของสถานศึกษามากน้อยอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- จรุงรัตน์ พันธุ์สุวรรณ, และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2564) การใช้ภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 8(1): 313 - 325.
- ฐิติรัตน์ สีสานเอกนิติ. (2565). การบูรณาการพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงานและแบบมุ่งสัมพันธ์ในการบริหารสถานศึกษา. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4(3): 51-56.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2550). มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ: อินฟอรมีเดีย.
- นฤมล สุวรรณรงค์. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประเมิน โพธิ์หอม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พัชรีย์ พลอยเทศ. (2560). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (นวัตกรรมการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พิมพรรณ สุริโย. (2552). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รัตนา จีวแหลม. (2546). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางปฏิรูปครู ในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- ศรัญญา แยมะมัง, และวิเชียร รุ้ยนง. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 12(3): 21-32.
- ศักดิ์สิทธิ์ เหลาแก้ว. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สกุลกานต์ โกสีลา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- อภิญา พูลโคผล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อภิชา ธาณรัตน์. (2558). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 8(1): 59-71.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.